

TOLGA KOMMUNE

Ordfører

Inntektsutvalget for jordbruket

Dato: 21.12.2021

<i>Vår ref.</i>	<i>Løpenr.</i>	<i>Arkivkode</i>	<i>Saksbehandler</i>	<i>Deres ref.</i>
21/1455-1	7099/21	V00	Bjørnar Tollan Jordet	

INNSPILL FRA INTERKOMMUNALT POLITISK RÅD I NORD-ØSTERDAL TIL INNTEKTSUTVALGET FOR JORDBRUKET.

Jordbruket er av avgjørende betydning for kommunene i Nord-Østerdalen, men jordbruket er så mye mer enn sysselsetting og distriktpolitikk. Jordbruket utfører et samfunnsansvar gitt gjennom hovedavtalen for jordbruket. Kommunene Alvdal, Folldal, Rendalen, Tynset, Tolga og Os er derfor enige om følgende høringsinnspill, som i stor grad baserer seg på innspill fra IPR i Nord-Gudbrandsdal og faglagene i Nord-Østerdalen, til inntektsutvalget for jordbruket:

Siden det nåværende inntektsberegningssystemet i jordbruket ble utformet på 1990-tallet har strukturen i norsk landbruk endret seg betydelig. Arealet som driftes har i vår region gått opp, mens antallet aktive bruk har gått ned. Hvert enkelt bruk driver derfor et større areal med flere husdyr. Dette har stilt klare krav til næringen og jordbruket har blitt en langt mer kapitalintensiv næring. Det investeres betydelig i effektive maskiner, større fjøs og ny teknologi. Investeringskravene i landbruket stiller større krav til inntjening, og dette har resultert i at produksjonsomfanget øker langt ut over det strukturen for landbruket i på 1990-tallet tilsa. Kommunene i Nord-Østerdalen er opptatt av at inntektsberegningssystemet legger til rette for en variert bruksstruktur, der også mindre bruk har god nok inntjening til å møte morgendagens investeringskrav.

I dag er resultatmålet «vederlag til arbeid og kapital», der lønn og kapitalgodtgjøring er slått sammen til ett samlebegrep. Dette har siste året blitt definert som et svært upresist resultatmål. Kommunene ber derfor om at resultatmålet blir splitta opp, og at «vederlag til arbeid» er tallet som skal sammenlignes med «lønn for arbeidstakere» som oppgitt i mandatet. «Vederlag til kapital» må, som alt anna næringsliv, defineres og gis ei forrentning. Dette er fordi all kapital har utgifter, og for å kunne investere i egen gard, er jordbrukeren avhengig av å ha insentiv for å investere i egen bedrift. Jordbruket utfører som nevnt et samfunnsoppdrag, gitt gjennom hovedavtalen for jordbruket. Det er konsesjonsbasert og regulert, gjennom blant annet jordlova, bo-og driveplikt og stadig økende krav fra Staten og samfunnet ellers. Det fins ett annet marked som kan sammenlignes, konsesjonsbasert og samfunnskritisk, nemlig strømnettet. Her har staten definert ei forrentning av total kapital og egen kapital. Det er helt naturlig for jordbruket å sammenligne seg med dette, og forrentning av egen kapital kan naturlig følge det nivået, definert av staten for begge næringer.

Adresse

Brugata 38
2540 TOLGA

E-post: postmottak@tolga.kommune.no

www.tolga.kommune.no

Telefon

62 49 65 00

Org.nr:

940 192 404

Bankgiro:

1885.06.01514

Tolga kommune

For inntekstberegning er det viktig å få gjort dette prinsipielt korrekt, og for å best mulig sammenligne gardbrukerens inntekt med vanlige lønsmottakere ber kommunene om at følgende blir utredet:

- Leieutgifter til jord og mjølkekvote blir tatt ut fra total kalkylen. Når jordbrukeren effektiviserer så må de leie stadig mer jord og kvote. Størstedelen av dette går til eiere som ikke lenger er aktive i jordbruksnæringa. Leieutgifter bør dermed regnes som utgift i total kalkylen
- Årsverk og timetall. Et årsverk for en vanlig arbeidstaker er 1695-1750 timer. For jordbruket er timetallet 1845 timer, en forskjell på 95-150 timer. Dette utgjør minimum 5,8% forskjell på gardbrukeren kontra lønsmottaker. Når timetallet ble definert så var det fordelen av å bo på egen arbeidsplass som veide tungt. I dagens mobile samfunn der utstrakt bruk av hjemmekontor og nærhet til arbeidsplassen bør et årsverk i jordbruket jevnstilles timesmessig med ordinære lønsmottagere, altså 1695 timer. Det er også viktig å understreke at jordbruket har utstrakt bruk av helgevakter, døgnvakter og annen arbeidstid som i arbeidslivet for øvrig kompenseres.
- Gardbrukeren er selvstendig næringsdrivende og er avhengig av egen pensjonssparing. For lønsmottakere er OTP pr i dag på 2% obligatorisk. Skal gardbrukeren sammenlignes med denne må utvalget se på om dette skal trekkes ut fra gardbrukerens inntekstberegning, då gardbrukeren sjøl er ansvarlig for pensjonssparing.
- En stor del av utgiftene i jordbruket er renteutgifter. Dette blir i dag beregnet som realrente, altså faktiske renter fratrukket verdiøkning. Store deler av jordbruket er regulert, og kan ikke ta ut gevinsten fra plussida i dette regnestykket, og verdiøkning får en kun realisert når en går ut av næringa. En ber om at det blir sammenlignet effekter av realrente vs. faktisk rentenivå, og at forskjellene på disse to beregningene blir sett på, både historisk og i nåtid.
- Kommunene ber om at det blir sett på inntektsgevinsten av jordbruksfradraget sammenligna med lønsmottakere sitt minstefradrag. For å sammenligne med lønsmottakere er det mest naturlig å holde effekt av jordbruksfradrag utenom resultatmålet, slik som effekten av minstefradrag er utenom lønnsinntekten til lønsmottaker.

Inntektsutvalget må ha inntekta til den aktive, matproduserende bonde i fokus. Som den største næringa i Nord Østerdal er det viktig at fokuset blir på de matproduserende jordbrukere og inntekter knytta til samfunnsoppdraget som å produsere mat. Inntektsutvalget skal se på inntektene til jordbruket, og derfor må næringsinntekta i jordbruket ligge til grunn for utvalgets beregning.

Inntektene må kunne måles differensiert på produksjon, landsdel og størrelse. I dag har en driftsgranskingspraksis fra NIBIO som dette målepunktet, i underkant av 1000 gardsbruk som sender inn timetall, regnskap og bilag til NIBIO, og disse blir samla i tallserier som danner grunnlag for referansebruka. Referansebruka er pr dags dato eneste målepunkt for å se utslag på forskjellige driftsgrener, størrelser og landsdeler.

Tolga kommune

Det er *kritisk svært viktig* at disse bruka representerer korrekte tall, både med hensyn på investeringer, vedlikehold og om bruka er tidlig eller seint i investeringsløpet. Dette blir enda mer kritisk i framtida, da næringa står foran store investeringer for å tilpasse seg klima/miljøkrav, dyrevelferd, løsdrift og andre statlige og samfunnsmessige krav. En ber derfor inntektsutvalget om å kvalitetssikre at referansebruka representerer et reelt gjennomsnitt av næringa dersom det skal være målepunkt for gardbrukerens reelle inntektsnivå.

Spørsmålene som inntektsutvalget skal behandle er til dels ganske tekniske og det er ikke så lett for folk uten fagkompetanse i økonomi å forstå alle sammenhenger i det regnestykket som skal settes opp. Men det som betyr noe for folk i landbruksnæringen og samfunnet rundt er at inntektsutvalget finner en modell som viser inntektene i landbruket på en mest mulig realistisk måte som gjør det mulig å sammenligne inntektene i landbruket med andre yrkesgrupper. På den måten kan landbruket og staten forhandle med et utgangspunkt som alle parter er enige om. Det vil også bli mer tydelig for allmennheten hvordan økonomien i landbruket er til enhver tid.

For våre kommuner er det avgjørende for framtida at lønnsomheten i landbruket gjør det attraktivt for unge mennesker å etablere seg i næringa og at de som allerede er i næringa finner det attraktivt å fortsette der. Et mer reelt tallgrunnlag som utvalget skal framskaffe er et viktig virkemiddel i så måte.

På vegne av interkommunalt politisk råd for Nord-Østerdal

Bjørnar Tollan Jordet
Ordfører i Tolga

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Kopi:

Rendalen Kommune, Hanestadveien 1, 2484 RENDALEN

Folldal Kommune, Gruvvegen 7, 2580 FOLLDAL

Alvdal Kommune, Gjelen 3, 2560 ALVDAL

Tynset Kommune, Torvgata 1, 2500 TYNSET

Os Kommune, Rytrøa 14, 2550 OS I ØSTERDALEN

Vedlegg: